

هفته دولت بهانه‌ای برای مرور رابطه دولت سیزدهم و مجلس یازدهم است، دولتی که از همان ابتدا سنگ بنا را بر تعامل با مجلس گذاشت و مجلسی که در این مسیر با دولت همراه بود؛ در این گزارش نگاه آماری به حضور رئیس‌جمهور، معاون اول و وزرای بهارستان و دیدگاه نمایندگان درباره تعامل مجلس و دولت داریم. سید ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور ۹ بار در جلسات علنی مجلس برای تحلیف، دفاع از وزرای پیشنهادی، تقدیم لوایح بودجه و برنامه هفتم توسعه حضور داشته و محمد مخبر، معاون اول رئیس‌جمهور نیز در ۱۲ جلسه علنی و غیرعلنی مجلس شرکت کرده است. وزرا و معاونان رئیس‌جمهور ۱۰۱ بار در صحن علنی حضور داشته‌اند؛ علاوه بر این وزرا ۳۴۱ بار در جلسات کمیسیون‌های تخصصی مجلس شرکت کرده که سهم معاونان رئیس‌جمهور و رئیس کل بانک مرکزی ۷۱ مورد است. اعضای هیات دولت نیز ۱۰۳ جلسه با نمایندگان داشته که سهم معاونان وزرا به ۱۷ نشست می‌رسد. با توجه به اهتمام مجلس و دولت برای بهبود شرایط کشور، جلسات مشترکی بین وزرا و نمایندگان مجلس تشکیل شده که به ۵۲ نشست می‌رسد؛ از جمله آن می‌توان به جلسه با وزرای دفاع، اطلاعات، دادگستری، جهاد کشاورزی، اقتصادی، میراث فرهنگی و گردشگری، ورزش و جوانان، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، علوم، تحقیقات و فناوری، نفت، راه و شهرسازی و روسای سازمان‌های برنامه و بودجه، بانک مرکزی، انرژی اتمی و سازمان اداری و استخدامی کشور اشاره کرد. علاوه بر آن، در این دوره ۴ نشست مشترک

بین دولت و مجلس و ۱۴ جلسه با مجمع نمایندگان برگزار شده که شامل جلسه با رئیس‌جمهور و معاون اول می‌شود. این آمارها تنها گوشه‌ای از تلاش‌های مجلس و دولت برای حل مشکلات کشور است چه اینکه هر کدام از نمایندگان نیز بنا بر اقتضات برای رفع مشکلات به خصوص مربوط به حوزه‌های انتخابیه خود جلساتی با وزرا و معاونان آنها برگزار کرده و حتی مطالبات را به صورت تلفنی پیگیری می‌کنند؛ تعاملاتی که بنا بر گفته محمدرضا پورابراهیمی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس به نفع مردم تمام خواهد شد. البته پورابراهیمی این نکته را هم بیان کرده که «اگر تفاهم به تعاملی بین ارکان نظام به ویژه بین قوای مجریه و مقننه نباشد، کار برای مجلس و دولت سخت می‌شود. مجلس و دولت در کنار هم می‌توانند به کشور کمک کنند.» علاوه بر آمارهای موجود از میزان همکاری دولت و مجلس، دیدگاه نمایندگان مجلس هم حکایت از وجود هماهنگی میان قوای مجریه و مقننه دارد. چه اینکه منصور آramی نماینده بندرعباس این موضوع را یادآور شد که «مجلس و دولت در دو سال گذشته بر اساس اهداف مشترک در جهت تعامل با یکدیگر گام برداشتند.» نکته‌ای که محمد حسینی معاون رئیس‌جمهور هم به نحو دیگری آن را تأیید کرده؛ او ضمن اینکه رویکرد دولت را تعامل سازنده با مجلس عنوان کرد، گفت: «مهمه معاونت پارلمانی دستگه‌های اجرایی با مجلس تعامل دارند. در این مدت یک وزیر استیضاح شد و سه وزیر را هم دولت تغییر داد و در همه این موارد تعامل با مجلس وجود داشت.»

عقد اخوتی بسته نشده است

قطعا نتیجه تعامل و هماهنگی بین دو قوه مجریه و مقننه را باید در حل مشکلات کشور و مردم دید، اما این نباید به معنای گوشزد نکردن ایرادات و اشکالات باشد؛ موضوعی که محمد مهدی فروردین نماینده فیروزآباد نیز به آن تأکید کرد و گفت: «رابطه برادری مجلس با دولت در جهت حل مشکل مردم است اما عقداخوتی نیز بین دولت و مجلس بسته نشده است؛ دولت باید در جهت اجرای قانون حرکت کند و مجلس نیز به عنوان قانونگذار ناظر بر اجرای عملکرد دولت باشد. در این بین ممکن است گاهی شاهد تنش‌هایی باشیم که این‌ها به معنای دشمنی نیست و همه در راستای رفع مشکلات مردم است.» این موضوع را محمدباقر قالیباف رئیس مجلس با ادبیات دیگری بیان کرد، او گفت: «طبیعتا تفاوت نظر و سلیقه در کار وجود دارد، ما در مجلس و دوستانمان در دولت این توانایی را داریم که این اختلاف نظرها را مدیریت کنیم. از دوستان خود در مجلس تقاضا دارم که همدلی برای حل مسائل مردم را مدنظر قرار دهند و قطعا جز برای حل مشکلات مردم موضع‌گیری نکنند. ریاست جمهوری و دوستان ما در دولت نیز این موضوع را مورد توجه قرار داده و در این مسیر حرکت می‌کنند. عده قلیلی که به دنبال منافع شخصی و جناحی، اختلاف‌افکنی را بین مجلس شورای اسلامی و دولت دنبال می‌کنند، بایدند که به اهداف خود نخواهند رسید.» البته که رئیس‌جمهوری در همان ابتدای کار دولت سیزدهم یعنی در مراسم تحلیف گفته بود که «از مردم و نمایندگان مجلس می‌خواهیم به عنوان مصلحان دولت عمل کنند؛ این‌ها باید هر جا که نقدی یا پیشنهادی داشتند برای پیشبرد امور در اختیار بگذارند. به دلیل شرایط خاص امروز نیازمند همکاری و هم‌راهی بیشتری میان مجلس و دولت هستیم.»

غلامرضا نوری قزلبچه در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

انقلابی کسی است که به دنبال پیشرفت است

برخی اصلاحگران قانون انتخابات معتقدند رای مردم کیلویی چند!

آرمان ملی - احسان اسقایی: به نظر هر مقدار هم که برخی تلاش می‌کنند تا از قبل مجلس خالص سازی شود اما باز هم هستند نمایندگان که از حقوق ملت در مجلس دفاع کرده و اجازه نمی‌دهند برخی مجلس را به مکانی برای نمایندگان دولت تبدیل کنند. رئیس فراکسیون مستقلین مجلس معتقد است اخیرا به واسطه خالص سازی برخی قصد دارند همین تعداد کم از نمایندگان مستقل را هم از گروه مجلس کنار بگذارند. غلامرضا نوری قزلبچه با حضور در روزنامه «آرمان ملی» به تفکری اشاره می‌کند که اهمیت چندانی برای رای مردم قائل نیست. او در این گفت‌وگو به سوالات ما پاسخ کوتاه و صریحی از سر دلسوزی می‌دهد و تغییر شرایط برای حضور پرشور مردم در انتخابات را دغدغه خود می‌داند. این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

پیش از آنکه احزاب سیاسی به جمع بندی برای حضور در مجلس برسند یکبار خبری در مورد پیش ثبت نام انتخاباتی به گوش رسید که عملا بازی را از دست احزاب در انتخابات آینده خارج کرد. انتخابات آینده را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

این اقدام یعنی ثبت نام زودهنگام در انتخابات مجلس شورای اسلامی موجب شد عملا گروه‌های سیاسی خصوصا منتقدین نتوانند به جمع بندی در مورد ثبت نام در انتخابات مجلس فکر کنند. برخی که قانون اصلاح انتخابات را می‌نویسند معتقدند رای مردم کیلویی چند! این افراد قطعا مجلس قوی نمی‌خواهند بلکه از یک مجلس با نمایندگان یا پشتیبانی رای کم حمایت می‌کنند.

می‌توان در شرایط کنونی ایجاد یک مجلس قوی را در ذهن پروراند؟

در صورتی چنین مجلسی انتخاب می‌شود که همه گروه‌ها در آن مجلس کاندیدا داشته باشند نه اینکه مردم تنها به عده‌ای رای دهند که به آنها معرفی می‌شود. اگر چنین شود مجلس دوازدهم مانند مجلس کنونی خواهد بود. البته این مجلس محصول مشارکت ۴۰ درصد مردم است. مجلس بعدی با شرایطی که تاکنون پیش رفته از قرار معلوم با تعداد کمتری از آرا تشکیل خواهد شد مگر در این چندماه باقی مانده اقداماتی برای مشارکت حداکثری صورت بگیرد وگرنه مشخص است که مجلس آینده حتی از مجلس کنونی هم ضعیف‌تر خواهد بود.

اساسا مجلس در شرایط کنونی در جایگاه باسته خود قرار دارد؟

با این همه شوراها می‌تواند در امر قانون گذاری مجلس فعلی عملا اختیاری در قانون گذاری در موارد حساس نداشت. بخشی از اختیارات مجلس به شورای سران قوا، بخشی از آن به شورای عالی انقلاب فرهنگی، بخشی دیگر به شورای عالی فضای مجازی و... سپرده شده است. دیگر چه اختیاری برای مجلس مانده است؟

مگر به فرموده امام راحل(ره) مجلس نباید در راس امور باشد؟

بله مجلس باید در راس امور باشد اما اکنون تفکری در مجلس قدرت گرفته که خود صراحتا اعلام می‌کند نیاز چندانی به رای مردم نیست چون اگر مردم در انتخابات شرکت کنند قطعا این افراد نمی‌توانند بر روی صندلی‌های مجلس تکیه بزنند.

ریشه‌های این تفکر در چیست؟

همان افرادی که صراحتا در تریبون‌های خود اعلام می‌کردند که در ایران حکومت اسلامی برقرار است و رای مردم در حکومت اسلامی جایگاه چندانی ندارد. شاگردان این افراد امروز در مجلس روی صندلی‌های سبز نشسته‌اند. آنها در این دوره قدرت را هم در دست گرفتند چرا کاری کنند تا تمام سمت‌هایی که به علت مشارکت پایین مردم به آنها سپرده شده با رای و مشارکت بالا مردم از آنها گرفته شود!

با این تفکر چه آسیبی به نهاد قانون گذاری و جمهوری و نظام وارد می‌شود؟

اینها با این تفکر خود به چهره مجلس و جایگاه آن آسیب وارد کرده‌اند. و با تمام قدرت ایستاده‌اند که مجلس آینده را هم تصاحب کنند.

آیا این تفکر در دولت نفوذ هم دارد؟

امروز با خالص سازی عملا زمینه کنار زدن هر دیدگاه مخالف

با این همه شوراها می‌تواند در امر قانون گذاری مجلس فعلی عملا اختیاری در قانون گذاری در موارد حساس نداشت. بخشی از اختیارات مجلس به شورای سران قوا، بخشی از آن به شورای عالی انقلاب فرهنگی، بخشی دیگر به شورای عالی فضای مجازی و... سپرده شده است. دیگر چه اختیاری برای مجلس مانده است؟

اما برخی می‌گویند انقلابی‌ها بمانند کافی است!

با لفاظ نمی‌توان افراد را نگه داشت. برخی معتقدند بسیاری از افرادی که امروز به خارج رفته‌اند از انقلابیونی که در داخل انقلابی بودن خود را فریاد می‌زدند، انقلابی‌تر هستند چرا که به کشورشان عشق می‌ورزند. انقلابی باید در معنای تحول خواهی و ایجاد تحولاتی در جامعه خود باشد. ما انقلاب کریه که در همه حوزه‌ها پیشرفت بیشتری داشته باشیم و وابسته نباشیم. از این رو انقلابی کسی است که فکر دارد، مغز دارد و به دنبال پیشرفت است. همه افرادی که کشور و نظام را دوست دارند، انقلابی هستند و نمی‌توانیم تمام افرادی را که از کشور رفتند را غریبه بپنداریم. تعداد کمی از ایرانیان خارج کشور که سیاسی هستند، نظام را قبول ندارند. یکی از دلایل مهاجرت این است که با تبعض با افراد مختلف برخورد شده است و آنها از این کشور رفته‌اند.

آقای نوری از قانون گذاری مجلس در مورد حجاب چه خبر؟

شبانه روز در حال کار کردن بر روی قانون حجاب هستند. تصویب این قانون برای عده‌ای در مجلس جدی است. احتمالا در چند روز آینده در مورد تصویب آن خبرهایی هم به گوش خواهد رسید.

مگر قانون ممنوعیت استفاده از ماهواره را تصویب نکردند و اجرا نشد، چرا اصرار دارند دوباره قانونی تصویب کنند که عملا اجرا نخواهد شد؟

البته آن قانون اجرا می‌شود اخیرا فردی به من مراجعه کرد که به خاطر قانون ماهواره با او برخورد کرده بودند و او اصرار بر جریمه کردند. این بنده خدا سرباز یک ساختمان هم بود. گاهی اگر بخواهیم همین قوانین که به نظر شما اعمال نشده را بر روی برخی متخلفین اعمال می‌کنند و بر روی برخی دیگر نه دیگر چه فایده‌ای دارد. بنده البته بحثی را در مجلس در مورد این قانون را در انداختم که لاف‌ان را حذف کنید چون اجرایی نمی‌شود.

البته یکی از دوستان که با پلیکیشن، مسافر کشی می‌کرد به خاطر اینکه چند بار خانم‌های بد حجاب را سوار کرده بود جریمه و خودرویش به پارکینگ منتقل شده بود واقعا مجلس نمی‌خواهد در این زمینه کاری کند؟

واقعا نمی‌دانم چرا باید مسافر کش‌ها به خاطر بدحجابی مسافر جریمه کرد برای یک جرم دوبار مجازات کرد در خودرو خود دوربین بگذارند تا ثابت کنند که تذکر داده‌اند و کسی توجهی نکرده!

واقعا شرایط به سمتی می‌رود که از کشورهای اطراف پزشک و دندانپزشک وارد کنیم؟

امروز بسیاری از نخبگان ما، از وزارت تا وکالت و مدیریت‌های حساس کشورهای دیگر را بر عهده گرفته‌اند. چرا نباید این افراد، کشور خودمان را اداره کنند؟ برخی اعلام می‌کنند نخبگان بروند ما هم نخیه وارد می‌کنیم. سوال این است که چرا امکاناتی را می‌توانید برای یک نخیه خارجی ایجاد کنید، برای فرزندان این آب و خاک آماده نکنیم.

به نظر شما این قانون تا چه اندازه منطبق بر قواعد حقوقی خواهد بود؟

قانون حجاب از نظر قواعد حقوقی مشکلاتی دارد. برخی افراد طبق این قانون دوبار مجازات خواهند شد. این در حالی است که به قول علمای حقوق هر فردی در برابر جرمی که انجام می‌دهد باید یک بار مجازات شود. در بخشی از این قانون آمده متخلف از قانون که توسط فرجام‌ور پیگیری برای مجازاتش قرار گرفت و مجازات علیه او نیز اعمال شد بار دیگر آن فرد متخلف باید به دستگاه‌های حراست گزارش شود و هیات تخلفات باید او را مجازات کند. در اینجا یک فرد برای یک جرم دوبار مجازات می‌شود. اگر یک فرد بی‌حجاب داخل مغازه‌ای برود و با وارد وسیله نقلیه شود، علاوه بر اینکه این فرد بی‌حجاب متحاکمه می‌شود صاحب آن مکان نیز باید بین ۶ تا ۶ ماه از درآمدش را برای جریمه بپردازد. حتی شرکت گردشگری موظف است قانون حجاب را در مسیر گردشگری اجرا کند. این در حالی است که بزرگان حجاب شل حجاب‌ها را هم از بچه‌های انقلاب می‌دانند. سخنان سردار سلیمانی هم که برای همه مشخص است.

ذره‌بین

زیر پوست مهاجرت نخبگان
مهاجرت ۸۰ درصد رتبه‌های برتر در یک و نیم‌دهه

اندیشه‌ها، اطلاعاتی را در خصوص مهاجرت نخبگان از کشور منتشر کرده است. بر اساس این اطلاعات، ۸۰ درصد رتبه‌های برتر ایران در رشته‌های ریاضی و فیزیک در سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۵ از کشور مهاجرت کرده‌اند. از این تعداد، به‌طور متوسط ۷۸ درصد نخبگان، دیگر به کشور بازنگشته‌اند. هاتف در بخش دیگری از این گزارش تأکید کرده است که بین چهار گروه فعالان استارت‌آپی، پزشکان و پرستاران، اساتید، محققان و پژوهشگران و دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بین ۶۳ تا ۷۱ درصد از افراد تمایل زیاد یا بسیار زیاد برای مهاجرت دارند. این گزارش همچنین تأکید کرده که بین ۵۶ تا ۸۷ درصد این گروه‌ها تمایل خود به مهاجرت را تا حد زیاد حاصل از شرایط عمومی کشور می‌دانند. «هرچند قیمت ارز و همه‌گیری کرونا در سال‌های اخیر باعث کاهش نسبی مهاجرت‌ها شده است، ولی تمایل به مهاجرت از کشور و ناراضی‌ان ایجاد شده در پی آن، نشان‌دهنده وخامت اوضاع در بین گروه‌های تحصیلکرده و نیروی کار ماهر در کشور است.» داده‌های مرتبط با سال ۹۷، نشان می‌دهد که از میان ۱۰۱ رتبه برتر سال ۸۰ رشته ریاضی و فیزیک، فقط دو نفر از آنها در ایران مانده‌اند. یک نفر دانشیار مهندسی برق دانشگاه صنعتی شریف است و دیگری استادیار گروه مهندسی برق دانشگاه صنعتی امیرکبیر. از میان چند نفر باقیمانده شرف‌مقیم آمریکا هستند و دو نفر مقیم کانادا. در سال‌های اخیر بسیاری از فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با ویژگی‌های تحصیل‌کرده و رتبه‌های دیگر شدند و رفته‌رفته با پیدا کردن شغل یا تشکیل خانواده، مهاجرت خود را دائمی کردند. اگرچه این داده‌ها مرتبط با سال‌های گذشته است، اما گزارش تصویری برکنار، از جمع رتبه‌های برتر کنتور ۱۴۰۱ نشان می‌دهد وضعیت تمایل نخبه‌ها به مهاجرت از کشور همان است که در سال‌های گذشته بود. در این گزارش تصویری، رتبه‌های برتر کنتور در دانشگاه تهران جمع شده‌اند تا تصمیم بگیرند در کدام دانشگاه تحصیل کنند. سپس از آنها سوال شد که چقدر به مهاجرت فکر می‌کنند، پاسخ‌های آنان به شدت تکان دهنده بود. چرا که هم خود این نخبه‌ها با هم خانواده آنان تأکید بر مهاجرت داشتند. با توجه به اهمیت مهاجرت نخبگان از زاویه اقتصادی، پرسش‌هایی مطرح است از جمله اینکه مهاجرت نخبگان کشور چه تاثیری بر اقتصاد آینده ایران خواهد داشت؟ آیا می‌توان فقدان نیروی انسانی متخصص را به راحتی جبران کرد؟ علی‌فنبیری، اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس، در گفت‌وگو با فرارو به این پرسش‌ها پاسخ داده است:

تحمیل هزینه‌های مادی و معنوی سنگین به کشور

متاسفانه روند خروج نخبه‌ها و نیروهای با کیفیت کشور، نه تنها سرعت گرفته، بلکه رو به افزایش است. درست است که این موضوع در ابعاد اجتماعی، فرهنگی و سیاسی اثرات منفی دارد، اما بیش‌ترین تاثیر منفی را در بعد اقتصادی خواهد داشت. از نظر اقتصادی مهم‌ترین عامل رشد اقتصادی یک کشور، سرمایه انسانی است. با خروج سرمایه‌های انسانی از کشور، یکی از ستون‌های اصلی رشد و توسعه اقتصادی کشور را از دست خواهیم داد.» علی فنبیری گفت: فقدان آینه‌انداز آینده کشور به ویژه بخش اقتصادی با این حجم مهاجرت نخبه‌ای که انجام می‌شود، چندان روشن نخواهد بود. این شرایط نه تنها هزینه‌های بالایی را به کشور تحمیل می‌کند، بلکه به ظاهری تأکید می‌کنم که جایگزین کردن این افراد به راحتی امکان پذیر نیست. نیروهای که از کشور خارج می‌شوند، نخبه و بالنده و آماده اثر بخشی در حوزه‌های گوناگون هستند. برای پرورش این نیروها، هزینه‌های مادی و معنوی زیادی صرف شده است. یک هزینه مهم که پس از خروج نخبه‌ها به کشور تحمیل می‌شود، اما اغلب دیده نمی‌شود این است که وقتی نیروهای نخبه و شایسته را از دست می‌دهیم، مجبوریم نیروهای کم توان‌تر و در سطح عادی را جایگزین نخبگان کنیم. در بهترین حالت، سال‌ها طول می‌کشد تا یک نیروی معمولی به سطحی تقریبا همسان با یک نیروی درجه یک برسد. این فرایند، میلیاردها دلار هزینه به کشور تحمیل می‌کند. در واقع با خروج نخبه‌ها، ما در دو بعد اقتصادی و هدر رفتن زمان، متحمل خسارت می‌شویم و از قطار پیشرفت اقتصادی نیز جا خواهیم ماند.»

بی‌تفاوتی نسبت به خروج نخبگان از کشور

این اقتصاددان بیان کرد: در حال حاضر، بسیاری از کشورهای همسایه ایران و کشورهای آسیایی به سرعت در حال سبقت گرفتن از ما هستند، اما در ایران یک نگاه بی‌تفاوت و بی‌اعتنا به این مهاجرت نخبگان از کشور نیز وجود دارد. با این شرایط نه تنها در جام می‌زنیم، بلکه عقبگرد هم خواهیم کرد. هم اکنون ایران به لحاظ شاخص‌های مهم اقتصادی از جمله رشد اقتصادی و حتی اجتماعی، فرهنگی و سیاسی از کشورهای اطراف، از جمله عربستان، کویت، امارات و ترکیه، عقب مانده است. وی افزود: آمارهای پراکنده‌ای درباره هزینه‌های خروج نخبگان از کشور منتشر می‌شود، اما در یک ارزیابی ساده، اگر هزینه تحصیلات و تربیت یک نیروی انسانی را بین ۵ تا ۱۰ میلیون دلار در نظر بگیریم و این رقم را ضربدر تعداد نیروهای نخبه‌ای که از کشور خارج می‌شوند کنیم، رقمی بسیار بالا و میلیارد دلاری ثبت می‌شود. سالیانه میلیاردها دلار را در سایه خروج نخبگان انسانی از دست می‌دهیم. امثال نخبه‌های ارزشمندی مثل خانم مریم میرزاخانی را در ایران نگذاشتیم، نخبه‌هایی که باعث افتخار کشور بودند، اما در سایه غفلت و سهل انگاری مسئولین رفتند و برنگشتند. بر خورد نامناسب با نخبه‌ها نه تنها باعث مهاجرت می‌شود، بلکه دلیلی برای این شرایط است که شخصی برای ادامه تحصیل و با ویژگی‌های دانشجویی از کشور رفته، تمایلی برای بازگشت نشان ندهد.